

ПОРАКА

Гласило на Републичкиот центар за поддршка на лица со интелектуална попреченост Број 1 година XXX

Март 2017 г.

СОДРЖИНА

2 страна

Програмски активности на РЦПЛИП - ПОРАКА за 2017 година

3 страна

Одржани 3 работилници во рамките на DLoT

4 и 5 страна

Национален семинар “Децата со попреченост низ лупата на Конвенцијата на ОН”

6 и 7 страна

Излагање на Претседателот на РЦПЛИП - ПОРАКА

7 страна

Тематска расправа “Здравствена заштита и здравствено осигурување”

8, 9, 10 и 11 страна

Модул “Човекови права и сервисни служби за лица со попреченост”

12 страна

Учество на РЦПЛИП - ПОРАКА во меѓународни проекти

13, 14 и 15 страна

Активности на сервисните служби и локалните организации на РЦПЛИП - ПОРАКА

16 страна

Наша страница - Активности на социјалниот клуб на РЦПЛИП - ПОРАКА Штип

“ПОРАКА”

Гласило на Републичкиот центар за поддршка на лица со интелектуална попреченост - ПОРАКА

Гласилото излегува секои 3 месеци

Главен и одговорен уредник:

Виолета Димоска

Уредувачки одбор:

Василка Димоска

Владо Крстовски

Маја Гацоска

Печати:

Дата Понс, Скопје

Тираж 1.000 примероци

Март 2017 г. Број 1, год. XXX

Адреса на РЦПЛИП - ПОРАКА:

“Орце Николов” бр. 122, 1000 Скопје;

тел.: 329 69 61; факс: 329 69 60

E-mail: poraka@t-home.mk

Web: www.poraka.org.mk

Според Министерството за култура на РМ, со одлука 07-2613/2, за гласилото ПОРАКА се плаќа повластена даночна стапка од 5%.

Дадените согледувања и употребената терминологија во одредени написи од одредени автори не го одразуваат официјалното мислење и ставови на РЦПЛИП - ПОРАКА.

Програмски активности на РЦПЛИП - ПОРАКА во 2017 година

Републичкиот центар за поддршка на лица со интелектуална попреченост - ПОРАКА во 2017 година ќе продолжи со реализација на активностите кои произлегуваат од поставените цели и принципи на делување.

Една од основните активности на РЦПЛИП - ПОРАКА е одржување, развивање и унапредување на работата во социјалните сервисни служби. Во 2017 година, РЦПЛИП - ПОРАКА ќе продолжи да лобира за воведување на соодветни регулаторни механизми кои ќе овозможат еднаков пристап на НВО секторот во областа на пружање на услуги од социјалната заштита преку лиценцирање и склучување на договори за партнерски односи и финансирање на активностите во дневните центри. Во текот на 2017 година РЦПЛИП - ПОРАКА ќе продолжи со иницирање на локалната самоуправа, со цел активно да учествува во процесот на одржливоста и отворањето на нови дневни центри во своите општини, согласно Законот за локална самоуправа. Воедно, РЦПЛИП - ПОРАКА ќе продолжи и со своите активности во насока на промовирање на нови сервисни служби за поддршка на лица со интелектуална попреченост со посебен фокус на сервисните служби за рана интервенција.

Унапредувањето на законските можности за остварување на човековите права на лицата со интелектуална попреченост е редовна континуирана активност на РЦПЛИП - ПОРАКА. Во 2017 година, особено внимание ќе се посвети на процесот на имплементација на Конвенцијата на ОН за правата на лицата со попреченост, како исклучително значаен документ кој има правно-обврзувачки карактер за државите кои го имаат ратификувано. Истовремено, РЦПЛИП - ПОРАКА ќе продолжи да го употребува извештајот како инструмент за лобирање пред институциите кои се одговорни за остварување и унапредување на човековите права на лицата со интелектуална попреченост.

Во текот на 2017 година, РЦПЛИП - ПОРАКА ќе продолжи да имплементира активности поврзани со подигнување на јавната свест во однос на потребите и правата на лицата со интелектуална попреченост и нивните семејства. Овие активности претставуваат програмско продолжение на досегашните кампањи на РЦПЛИП - ПОРАКА, а ќе бидат насочени кон истакнување на потребата од ефективно имплементирање на Конвенцијата на ОН за правата на лицата со попреченост, и промовирање на правото на достоинствен живот во заедницата за лицата со интелектуална попреченост, преку соодветни сервисни служби.

Заради поефективно остварување на програмските задачи на локалните организации, дел од редовните активности на РЦПЛИП - ПОРАКА, како во изминатите, така и во 2017 година, ќе бидат насочени кон координација и стручно-методолошка поддршка на локалните организации. Понатаму, РЦПЛИП - ПОРАКА ќе продолжи со спроведување на спортско рекреативните активности за корисниците на дневните центри, кои имаат повеќекратни придобивки како за самите лица со интелектуална попреченост, така и за нивните семејства, но и за персоналот кој работи во дневните центри. Во 2017 година РЦПЛИП - ПОРАКА ќе продолжи и со соработката воспоставена на меѓународно ниво со ЕАСПД и други асоцијации и ќе учествува во заеднички иницијативи, активности и проекти кои произлегуваат од членството во овие организации. РЦПЛИП - ПОРАКА исто така ќе продолжи со спроведувањето на активностите кои произлегуваат од активностите во рамките на партнерските проекти кои се реализираат на европско ниво. Исто така и издавачката и информативната дејност, која е редовна активност на РЦПЛИП - ПОРАКА, ќе се спроведува во 2017 година.

Програмата за работа на Републичкиот центар за поддршка на лица со интелектуална попреченост - ПОРАКА за 2017 година е отворена и може да се надолупнува во текот на нејзината имплементација.

Активности на ЦПЛИП - ПОРАКА Скопје и РЦПЛИП - ПОРАКА

Одржани три работилници во рамки на циклусот обуки “Disability Leaders of Tomorrow!”

Центарот за поддршка на лица со интелектуална попреченост – ПОРАКА Скопје, во соработка со Републичкиот центар за поддршка на лица со интелектуална попреченост – ПОРАКА, учествува во меѓународен проект “**Disability Leaders of Tomorrow**” развиен од ЕАСПД - Европска асоцијација на обезбедувачи на сервисни служби за лица со попреченост. Проектот се фокусира на градење на капацитетите на обезбедувачите на сервисни служби во централна и источна Европа. Имплементацијата на активностите за пренесување на знаења во Македонија опфаќа **онлајн курс за обука, работилници за одредени модули и DLoT Алумни Мрежа** за размена на знаења во однос на обезбедувањето сервисни служби за лица со попреченост.

По објавениот повик за пријавување на кандидати за обука и селекцијата на кандидатите, ЦПЛИП – ПОРАКА Скопје реализираше низа активности во рамките на овој проект. На 04.03.2017 година во Домот на хуманитарни организации „Даре Џамбаз“ во Скопје, беше одржана воведната работилница во циклусот на обуки, која имаше за цел да го презентира процесот на учење, планираните активности, улоги и одговорности на учесниците, како и да се претстави онлајн платформата за учење - www.dlot.eu. На воведната работилница учествува кандидатите за обука од 15 различни организации – обезбедувачи на сервисни служби за лица со попреченост, кои во наредниот период ќе поминат низ интензивен процес на обука со цел да се стекнат со соодветни знаења и искуства за новините, предизвиците и можностите за унапредување на состојбите во целокупниот процес на обезбедување на сервисни служби за поддршка на лица со попреченост.

На 18.03.2017 година во хотел Континентал - Скопје, ЦПЛИП - ПОРАКА Скопје ја одржа работилницата за првиот модул “Човекови права и сервисни служби за лица со попреченост: Конвенцијата на Обединети нации за правата на лица со попреченост и Европскиот правен контекст”. На работилницата кандидатите имаа можност да дискутираат на темата како и заеднички да ја подготвуваат задачата која произлегува од модулот.

На 27.03.2017 година во хотел Континентал – Скопје беше одржана работилница за вториот модул „Развој на социјалните сервисни служби и социјалните политики во Европа“. Исто како на претходната работилница, и на оваа работилница учесниците имаа можност да работат на колективната задача во рамките на модулот.

Работилниците ги спроведоа Др. Василка Димоска од РЦПЛИП – ПОРАКА (ментор во првата фаза на обука) и Владо Крстовски од ЦПЛИП – ПОРАКА Скопје (кандидат во првата фаза и ментор во втората фаза на обука).

Активности на РЦПЛИП - ПОРАКА и НСИОМ

EUROPEAN
DISABILITY
FORUM

Национален семинар “Децата со попреченост низ лупата на Конвенцијата на ОН за правата на лица со попреченост”

Повеќе од 80 претставници на организации на лица со попреченост, владини институции, обезбедувачи на сервисни служби и други чинители, вклучувајќи го Министерот за труд и социјална политика, Народниот Правобранител, високи претставници на Делегацијата на Европска унија во Македонија, на УНИЦЕФ и на Европскиот форум за попреченост, на 24 февруари 2017 година во Скопје, учествуваа на Националниот Семинар „Децата со попреченост низ лупата на Конвенцијата на ОН за правата на лица со попреченост“. Националниот семинар беше организиран од Националниот совет на инвалидски организации на Македонија (НСИОМ) во соработка со Европскиот форум за попреченост (ЕДФ) и УНИЦЕФ во рамките на „Заштита на децата од насилство и унапредување на социјалната инклузија на децата со попреченост во Западен Балкан и Турција“ финансиран од ЕУ и ко-финансиран и имплементиран од УНИЦЕФ.

Целта на семинарот, како воведен настан во проектот беше да иницира дискусија помеѓи различни чинители во однос на потребата за сеопфатна и флексибилна поддршка за децата со попреченост за да учествуваат во општеството на еднаква основа со другите деца. Иако е направен значителен прогрес на ниво на регулаторната рамка, децата со попреченост се уште се соочуваат со значителни тешкотии во пристапот кон достапни и квалитетни сервисни служби. Исто така, насилството е секојдневна реалност за стотитци деца во Македонија и во земјите во Југо–источна Европа. Затоа, семинарот имаше за цел да ги истакне позициите, напорите и ставовите на различни чинители за подобрување на оваа состојба, во согласност со Конвенцијата на ОН за правата на лицата со попреченост.

Семинарот опфати 5 главни сесии. Воведната сесија започна со поздравно обраќање од Претседателот на НСИОМ и продолжи со обраќања од Министерот за труд

и социјална политика, членот на Извршниот комитет на ЕДФ, Заменик претставникот на УНИЦЕФ, Раководителот на операции во Делегацијата на ЕУ и Народниот Правобранител. Изјавите од овие високи претставници дадоа информации за проектот и силна заложба за заеднички напори со цел да се овозможат вистински промени во секојдневниот живот на децата и лицата со попреченост.

Сесијата „Да ги слушаме децата: Директни сведоштва на деца со попреченост“ беше успешен обид да се реализира во практика добропознатото мото „Ништо за нас, без нас“. Јасна порака беше испратена од страна на децата со попреченост: основните потреби на децата треба соодветно да бидат поддржани и да бидат вреднувани без предрасуди, со цел да ги исполнат своите животни соншта. Многу конкретна поддршка е потребна во образовниот процес: толкувачи на знаковен јазик за глуви и пристапни формати за слепи ученици.

Следните сесии, преку презентации на темите „Разбирање на Конвенцијата на ОН за правата на децата со попреченост“ и „Кон целосна имплементација на Конвенцијата – искуства од земји членки на ЕУ“ ја потенцираа потребата од итна акција за целосна имплементација на Конвенцијата на ОН за правата на лицата со попреченост. Основно е да се покаже сериозна посветеност од сите релевантни страни. Неопходна е заедничка работа во постигнувањето на одржливи промени во законодавството и политиките. Националните власти и организациите на лица со попреченост треба проактивно да баарат поддршка од меѓународната заедница, како во однос на имплементацијата на Конвенцијата, така и во однос на употребата на достапните европски фондови за подобрување на состојбите во кои живеат децата и лицата со попреченост. Исто така, организациите на

Активности на РЦПЛИП - ПОРАКА и НСИОМ

лицата со попреченост треба заеднички да работат на градење на нивните капацитети за да бидат активни партнери во овие процеси.

Сесиите „Сервисни служби за поддршка на деца со попреченост во Македонија“ и „Образование за деца со попреченост во Македонија“ се фокусираа на тековниот развој и приоритетите во некои од најзначајните области на животот. Законодавството во однос на пристапноста, сервисните служби за поддршка, социјалната заштита, здравствената заштита, образованието итн. треба да бидат ревидирани и изменети во согласност со одредбите на Конвенцијата. Потребно е да се воспостави ефективен процес за креирање политики, каде сите чинители ќе имаат можност да ги изнесат своите гледишта.

ЗАКЛУЧОЦИ

Генерални заклучоци

- Потребна е итна заложба од сите засегнати страни, предводени од одговорните државни инситутци, за неодољна имплементација на Конвенцијата на ОН за правата на лицата со попреченост
- Креирање на стратегија со акционен план во однос на импликациите и буџетските зафаќања кои ќе ги предизвика имплементацијата на Конвенцијата (етапно, дел по дел, област по област)
- Потребен е координиран исчекор за обезбедување на мултисекторски пристап при имплементацијата на Конвенцијата и остварувањето на правата на децата и лицата со попреченост
- Потребни се независни механизми за следење на состојбите во однос на остварувањето на правата на децата и лицата со попреченост, како и унапредување на системите за заштита на правата на децата со попреченост
- Ефективно користење на поддршката од Европската унија и меѓународните организации/агенции кои делуваат на полето на попреченоста во Република Македонија
- Организациите на лицата со попреченост, согласно Конвенцијата и мотото „Ништо за нас, без нас“, треба да се вклучени во сите процеси на планирање, имплементација, мониторинг и евалуација на законите, по-

литиките и програмите со кои се уредуваат и остваруваат правата на децата и лицата со попреченост.

Основни приоритети за унапредување на правата на децата со попреченост

- Пристапноста и достапноста треба да бидат соодветно обезбедени и гарантирани, согласно законските можности, односно потребно е надминување на архитектонските и останатите бариери кои оневозможуваат пристап до услуги и пристап до информации. Потребно е да се идентификуваат и отстранат пречките и бариерите кои ја лимитираат пристапноста во зградите, патиштата, транспортот, во внатрешни и надворешни објекти вклучително училишта, стамбени објекти, медицински објекти и работни места, информации, комуникации и други услуги, вклучително електронски услуги, служби и сервиси за случај на вонредни состојби. Потребна е доследна имплементација на Законот за знаковен јазик, потребни се информации и материјали во формати достапни за слепи деца, особено во образовниот процес.
- Потребно е понатамошно развивање на мрежата на сервисни служби за поддршка на децата и лицата со попреченост, на локално ниво, во заедниците каде што живеат (сервиси за рана интервенција, рехабилитација и третман, развојни советувашишта и советодавни служби, сервиси за поддршка во текот на денот и дневни центри, лична асистенција, асистенција во образовен процес, сервисни служби за самостојно живеење итн.)
- Неопходно е обезбедување на можности за образование за сите деца со попреченост, без оглед на видот и степенот на попреченост. Реформскиот процес на инклузија на децата со попреченост во редовниот образовен процес треба да биде приоритет и треба да биде планиран врз основа на позитивните практики на поразвиените земји – членки на Европската унија, во согласност со ресурсите и состојбите во државата.
- Потребно е државата да обезбеди соодветна социјална заштита за децата со попреченост и нивните семејства, преку реформирање на системот на парични надоместоци во државата. Нагласена е потребата за изедначување на поддршката на биолошките семејства на деца со попреченост со поддршката и надоместоците кои ги добиваат згрижувачките семејства.

Излагање на Чедомир Трајковски, Претседател на РЦПЛИП - ПОРАКА на Националниот семинар “Децата со попреченост низ лупата на Конвенцијата на ОН за правата на лица со попреченост” 24 февруари 2017 година, Скопје

Добар ден и од мене. Овде сум како претседател на РЦПЛИП - ПОРАКА, организација која повеќе од 50 години ја пренесува пораката за општество без дискриминација и еднаквост за децата и лицата со интелектуална попреченост.

Слушнавме многу за Конвенцијата на ОН за правата на лицата со попреченост од претходните говорници и сметам дека сите ние денес присутни на овој настан детално сме запознаени со значењето на Конвенцијата и затоа нема да го повторувам тоа што на сите нам ни е многу јасно: Конвенцијата е најзначајниот меѓународен договор кој не предвидува нови права за лицата со попреченост, туку истите ги потврдува и уредува, и ги обврзува државите да ги остварат.

Поминаа скоро 10 години од потпишувањето и повеќе од 5 години од ратификацијата на Конвенцијата од страна на Република Македонија. Во тој период сметавме дека нашата држава како и впрочем секоја сериозна држава, ќе преземе соодветни подготовки кои треба да се случат веднаш или што е можно побрзо по ратификацијата, бидејќи како што знаете со ратификацијата, овој документ стана дел на нашиот правно-политички систем. Според тоа, нашите очекувања беа дека усогласувањето на националните закони ќе започне веднаш. Нашиот оптимизам дека сето тоа ќе се случува релативно брзо и лесно го темелевме на силната политичка поддршка што овој документ ја имаше. Повеќето од вас се секаваат дека зад ратификувањето на Конвенцијата застанаа без исклучок сите политички партии во државата, и сите присутни пратеници без никаква задршка гласаа за нејзина ратификација. Тоа според наше мислење значеше дека Владата и сите институции во системот имаат одврзани раце за имплементација на овој документ и дека останува да се изнајдат соодветни решенија и можности за спроведување на истата.

5 години по ратификација на овој документ, ние не можеме да разговараме за тоа дали некој сака или дали може да ги реализира одредбите од оваа Конвенција, затоа што со ратификацијата ние сме се обврзале пред Обединетите нации како членка, дека тоа и ќе го направиме. Но, сепак Конвенцијата и нејзината имплементација, а со тоа и правата на лицата со попреченост се уште не го добиваат потребното внимание од страна на политичарите и донесувачите на одлуки. Многумина наоѓаат оправдување за тоа во финансиските импликации и буџетски зафаќања кои ќе ги предизвика Конвенцијата, иако и во фазата на ратификација, инвалидските организации беа свесни и прифатија промените да се одвиваат етапно, дел по дел, област по област. Меѓутоа, 5 години по ратификацијата ние повторно се соочуваме со истите проблеми и истите

потреби на лицата со попреченост, што значи не можеме да кажеме дека нешто битно се променило во позитивна смисла.

Децата со интелектуална попреченост, особено оние со потешок степен, се недоволно вклучени во воспитно - образовниот процес, почнувајќи од предучилишно опфаќање во градинките, па до се уште недоволно развиеното инклузивно образование во редовните основни и средни училишта. Во однос на образованието, сакаме да напоменеме дека реформските процеси кои подразбираат инклузивно образование за сите деца, од повеќе причини во пракса целосно не се спроведуваат. Свесни сме дека сеуште во училиштата нема соодветен едуциран кадар (дефектолог, психолог и сл.) но и децата и родителите не се подготвени/обучени за вклучување во редовниот образовен процес. За вклучување на овие лица во редовниот образовен процес ќе мора училиштата да вработат соодветен број на стручни лица, но и да се врши континуирана обука на останатиот персонал за соодветна работа со овие лица. Наставните програми и планови треба да бидат индивидуализирани според потребите и потенцијалите на секое дете поединечно.

Во однос на здравствената заштита и рехабилитација би констатирале дека во системот не постои организирана специјализирана здравствена заштита, а здравствените услуги не секогаш се на задоволително ниво. Потребно е збогатување на програмите за рехабилитација и обезбедување на широк спектар на рехабилитациони сервисни служби кои ќе бидат фокусирани кон потребите на децата со интелектуална попреченост. Неопходно е да се развие мрежа на центри (развојни советувалишта) за следење на децата родени со ризик фактор и деца со развојни потешкотии. Ваквите сервисните служби за рано откривање и ран третман се од исклучително значење во раната детска возраст. Системот за проценката на специфичните потреби на лица со пречки во физичкиот и психичкиот развој е недоволно развиен и застарен. Иако МТСП со поддршка од УНИЦЕФ подолг период работи на создавање на нов систем, сепак промената не е реализиранина.

Неколку збора за социјалните сервисни служби и за поддршката која е потребна за децата со интелектуална попреченост. Во нашата земја започната е реформата на деинституционализацијата, која како и многу други реформи се спроведува отежнато. Постојат неколку вида на служби за лицата со интелектуална попреченост. Почнувајќи од институционалниот модел на

Активности на РЦПЛИП - ПОРАКА и НСИОМ

грижа во големи резиденцијални институции, до формите на вонституционална заштита како што се дневните центри, малите станбени заедници, згрижувачките семејства и социјалните клубови... Во државата се уште не е развиен моделот на поддршка преку услугата на личен асистент, нешто што во државите од Европска Унија, но и соседните држави од регионот, функционира и дава добри резултати. Евидентна е потребата од ширење на мрежата на социјални сервисни служби, збогатување на програмските содржини и унапредување на квалитетот на услугите. Сервисните служби, без разлика на типот, не смеат да имаат третман на времен карактер, а нивната одржливост мора да ја гарантира државата. Здруженијата на граѓани кои обезбедуваат сервисни служби за лицата со интелектуална попреченост треба да бидат прифатени како рамноправни партнери на државата, преку лиценцирање и склучување на договори за нивно целосно финансирање.

И на крајот, неколку зборови и за социјалната заштита. Системот на социјална заштита не обезбедува доволно финансиска поддршка за да се задоволат

потребите на децата со попреченост кои живеат со своите семејства. Законот за социјална заштита им овозможува на згрижувачките семејства месечен надомест за згрижување на деца со попреченост, и тоа според наше мислење е сосема во ред. Меѓутоа, ние не можеме да го прифатиме фактот дека таквата поддршка не им следува и на биолошките семејства, а особено на оние кои се најранливи односно невработените и социјално загрозените семејства кои не можат да обезбедат основна егзистенција. Исто така, сметаме дека висината на надоместоците од детска заштита е несоодветна и треба да биде зголемена. Правото на додаток за мобилност треба да биде достапно и за децата со умерена, тешка и длабока интелектуална попреченост без притоа да постои услов за користење на инвалидска количка со придружник, како што стои во законот. Овие деца не можат самостојно да се движат и да се ориентираат во просторот, и затоа им е потребна нечија рака која ќе ги води, но не и инвалидска количка. Од тие причини сметаме дека користењето на ова право не треба да се условува и со возраста, односно да биде достапно и за децата под 26 годишна возраст.

Активности на РЦПЛИП - ПОРАКА и Националното координативно тело за еднакви права на лицата со инвалидност

Тематска расправа „Здравствената заштита и здравственото осигурување на лицата со инвалидност во Македонија“

Републичкиот центар за поддршка на лица со интелектуална попреченост – ПОРАКА е вклучен во работата на Националното координативно тело за еднакви права на лицата со инвалидност (НКТ), како Владино тело кое во својот состав вклучува претставници од релевантните Министерства и претставници на матичните национални организации на лицата со попреченост.

Програмскиот менаџер на РЦПЛИП – ПОРАКА, д-р Василка Димоска беше носител на тематската расправа „Здравствена заштита и здравствено осигурување на лицата со инвалидност во Република Македонија“, која Националното координативно тело за еднакви права на лицата со инвалидност во РМ ја организираше во соработка со Националниот совет на инвалидски организации во РМ, на 15 февруари 2017 во Скопје – хотел „Континентал“.

На оваа тематска расправа, учествуваа вкупно 64 учесници и тоа претставници од: Национално координативно тело за еднакви права на лицата со инвалидност во РМ, Национален совет на инвалидски организации на РМ, Национални инвалидски организации, Кабинет на претседател на РМ, Влада на РМ, Собрание на РМ, Министерство за здравство на РМ, Министерство за труд и социјална политика, Фонд за здравствено осигурување на РМ, Развојно советувашиште, ЈУ Завод за социјални дејности, Ортопедска куќа - Славеј, Завод

за ментално здравје, Институт за јавно здравје, Завод за слух, говор и глас, Завод за ментално здравје на деца и младинци „Младост“, Клиника за очни болести, Сојуз на дефектолози на РМ, УНИЦЕФ, УНДП, како и други организации на лица со попреченост.

Презентациите и дискусиите на тема здравствена заштита и здравствено осигурување за лица со инвалидност овозможува информирање за законските можности, спроведување на законските регулативи, но и потребата за унапредување на права-та од здравствена заштита и здравствено осигурување за лицата со инвалидност во Македонија.

Активности на РЦПЛИП - ПОРАКА во рамки на членството во ЕАСПД

Модул “Човекови права и сервисни служби за лица со попреченост: Конвенцијата на Обединети нации за правата на лица со попреченост и Европскиот правен контекст”

Автор: Сабрина Фераина, Виш службеник за политики во ЕАСПД

РЦПЛИП – ПОРАКА Ви го пренесува првиот модул во циклусот на обуки во рамките на меѓународниот проект „Disability Leaders of Tomorrow” на ЕАСПД - Европска асоцијација на обезбедувачи на сервисни служби за лица со попреченост. Проектот има за цел јакнење на капацитетите на обезбедувачите на сервисни служби за лица со попреченост во промовирањето и координирањето на реални и одржливи промени во обезбедувањето на сервисни служби во 15 земји од Југоисточна Европа.

КЛУЧНИ ПОРАКИ ОД МОДУЛОТ

Една од најтешките задачи со која се соочува Конвенцијата на ОН за правата на лицата со попреченост е промена во ставовите и перцепциите за попреченоста. Во најголема мера, тие се резултат на предрасуди кои се консолидирани во текот на многу години. Психолошките бариери се најтешки за рушење и надминување. Целта на модулот е да се создаде свест и да поттикне на дискусија и рефлексивност за попреченоста со цел подобро разбирање на начелата и вредностите од пристапот на човекови права кон попреченоста.

1. Конвенција на Обединетите нации за правата на лица со попреченост

1.1. Вовед и структура на Конвенцијата

На почетокот на 20-тиот век институционализацијата и лошиот третман на лицата со попреченост се уште се сметаа за прифатливи.

Злоупотребата на лицата со попреченост во текот на Светските војни и големиот број на ветерани кои се вратија дома со попреченост го донесоа импулсот за дискусии околу предизвиците и промените кои му претстоеле на движењето за попреченост. Во тоа време пристапот кон попреченоста најчесто беше воден од медицинскиот модел, кој беше одговорен за поделба на општеството на два дела: едниот за лицата со попреченост, а другиот за оние без попреченост.

Ваквиот ментален склоп беше длабоко вкоренет во општеството, во начинот на размислување на луѓето за попреченоста и за начинот на кој животот бил изграден околу оние кои имаат попреченост. Во конкретна смисла, тоа доведе до исклучување на лицата со попреченост, им беше ускратен пристапот до редовните услуги и беа осудени да уживаат помалку права и можности.

Потребите, барањата и на крај, правата на лицата со попреченост прогресивно се развиваа на меѓународно ниво се до нивното прогласување во Конвенција која стапи во сила во 2008 година: Конвенција на Обединети нации за правата на лицата со попреченост – во понатамошниот текст „Конвенција на ОН”. Конвенцијата на ОН е дефинитивна меѓународна рамка за утврдување на правата на лицата со попреченост и е ратификувана од повеќето земји на Европската унија, а и од самата Европска унија во 2010 година.

Конвенцијата воведува **холистички и интегриран пристап на човекови права** за да се опфатат социјалните и економски нееднакости со кои се соочуваат лицата со попреченост. Јасно признава дека општествените бариери и предрасуди се сами по себе онеспособувачки. Поради тоа, општеството треба да се прилагоди на лицата – а не обратно – согласно со нивните специфични и индивидуални потреби и преку воспоставување на структури и мерки за олеснување на пристапот на лицата со попреченост во општеството. Индивидуализирана поддршка, персонализирано планирање и оспособување на поединците се елементите кои треба да се дел не само од резултатите на политиките, туку треба внимателно да се вградат во сите процеси и политички инструменти.

Конвенцијата на ОН не воведува нови права за лицата со попреченост; нејзината цел е да се примени начелото на недискриминација за секое човеково право и во секој контекст на постоењето на човечките суштества. Конвенцијата на ОН е **правно обврзувачка за државите што ја ратификувале** па поради тоа, нејзините членови го поплочуваат патот за идните развојци во политиките на секторот за попреченост.

Барањата утврдени со Конвенцијата на ОН се предизвик, бидејќи бараат доследни и суштински промени во начинот на кој треба да се адресираат и исполнуваат потребите на лицата со попреченост. Како последица, организациите што обезбедуваат сервисни служби за лица со попреченост треба да се (ре)структурираат на начин кој е во согласност со начелата на Конвенцијата на ОН. Тоа може да бара суштински промени, а транзицијата која доведува до сервисни служби кои се придржуваат кон моделот за човекови права во однос на попреченоста не може да е толку лесна.

Структура на Конвенцијата на ОН

Конвенцијата на ОН се состои од 50 члена:

- Член 1 ја дефинира целта на Конвенцијата и ги дефинира „лицата со попреченост” како „оние лица со долготрајни физички, ментални, интелектуални или сетилни нарушувања, кои во интеракција со различни бариери може да ги попречат нивното целосно и ефективно учество во општеството на еднаква основа со другите.”

Активности на РЦПЛИП - ПОРАКА во рамки на членството во ЕАСПД

- Член 2 и член 3 обезбедуваат дефиниции и општи начела вклучувајќи комуникација, разумно прилагодување и универзален дизајн.
- Член 4 опфаќа „Општи обврски“
- Членот 5 се фокусира на „Еднаквост и недискриминација“
- Членовите 6 – 30 се однесуваат на специфични категории и/или области од животот како на пример, правото да се живее самостојно и вклученост во заедницата (член 19), на лична мобилност (член 20), образование (член 24), хабилизација и рехабилитација (член 26), на работа и вработување (член 27) и на учество во политичкиот и јавниот живот, и на рекреација и спорт (членови 29 и 30). Државите потписнички на Конвенцијата на ОН мора и да ја подигнуваат свеста за човековите права на лицата со попреченост (член 8) и да обезбедат пристап до патишта, објекти и информации (член 9).
- Член 31 „Статистика и собирање податоци“
- Член 32 „Меѓународна соработка“
- Членовите 33 – 39 се однесуваат на мониторингот и имплементацијата на Конвенцијата на ОН од страна на Национални институции за човекови права (член 33) и за Комитетот за правата на лица со попреченост (член 34)
- Членовите 40 – 50 се однесуваат на правните процедури и влегувањето во сила на Конвенцијата.

Пошироко, имплементацијата на Конвенцијата на ОН од страна на државите потписнички се следи од **Комитетот за правата на лица со попреченост**. Тој претставува тело од независни експерти за човекови права кои се избираат на секои две години. Државите потписнички треба да поднесуваат редовни извештаи за напредокот што го постигнале во вклучување на одредбите од Конвенцијата на ОН во нивното законодавство, како и за тоа како ги имплементираат истите во секојдневниот живот на лицата со попреченост.

1.2. Промената на парадигмата од медицински модел во модел на човекови права

Со усвојувањето на Конвенцијата на ОН од страна на државите членки и од Европската унија се случил промена во парадигмата во однос на попреченоста.

Постои оддалечување од медицински ориентиран модел на грижа, каде лицето со попреченост се гледа како пасивен примач на грижа, или полошо, како лице чија попреченост треба да се „лечи“, кон модел на човекови права, каде лицата се поддржани да станат активни граѓани во нивните заедници.

Особено, Конвенцијата бележи значаен чекор во три клучни промени во полето на човековите права за лицата со попреченост:

- Промена од „објективни потреби кон субјективни права“, што наложува постепен развој од политики кои се однесуваат на „објективни потреби“ кон политики кои се насочени кон уживање на „субјективни права“.
- Промена во менталниот склоп од патерналистички (родителска) во интерактивна етика. Конвенцијата

покажува постепена замена на етиката од горе – надолу, која ги третира лицата со попреченост како пасивни приматели на грижа, со интерактивна етика, која ги вклучува лицата со попреченост во процесите на донесување одлуки и ја враќа нивната самоопределба.

- Барањето да се гледа над материјалните состојби и фокусирање на зајакнување на поединецот со постепен развој од нагласок на обезбедување засолниште, храна и медицинска грижа до се поголем нагласок на индивидуалниот избор, автономија и учество.

Прифаќањето и имплементацијата на одредбите од Конвенцијата на ОН ги сочинуваат следните чекори по нејзината ратификација. Улогата на граѓанското општество, државните службеници и државните власти е да ја промовираат промената на парадигмата која се бара од страна на Конвенцијата на ОН и да го поддржуваат општеството во понатамошно развивање на своите разбирања и правилна имплементација.

Улогата на обезбедувачите на сервисни служби

Барањата што се однесуваат на обезбедувачите на сервисни служби, а се поставени во Конвенцијата на ОН, повикуваат за повторно обликување на начинот на кој се обезбедуваат сервисните служби, развојот на нови сервисни служби кои во моментот не се на располагање за да се задоволат новите и променети потреби и/или интеграција на пристап, во рамките на сервисните служби, кој е ориентиран кон лицето, е инклузивен, партиципативен и индивидуализиран усвојувајќи го новиот модел за лицата со попреченост заснован на човекови права.

Овие промени бараат неизбежни напори на сите нивоа. Справувањето со оваа транзиција содржи многу предизвици и потребно е внимателно планирање за да се избегнат несакани штетни последици и воедно да се осигура дека процесите на транзиција се имплементираат на најефикасен и најефективен начин. На пример, од императивна важност е при процесот на справување со транзициите, лицата со потешки попречености и комплексни потреби да не се заборават, што пак за возврат само генерира дополнителни потреби. Исто така, усвојувањето на пристап ориентиран кон лицето неизбежно бара сервисните служби да развиваат иновативни решенија, овозможувајќи поголем избор и контрола во текот на животот.

При обезбедувањето на сервисни служби во местото на живеење, квалитетот на живеење треба да биде во центарот на планирањето и не треба да се меша со квалитетот на сервисните служби, иако ова второто допринесува за уживање на човековите права и на живот со достоинство.

Институционалниот, и медицинскиот пристап со своите негативни последици не е автоматски искоренет со демонтирање на големите згради; тој навистина може да напредува и во сервисните служби во местото на живеење. Системите на грижа и поддршка треба да се

Активности на РЦПЛИП - ПОРАКА во рамки на членството во ЕАСПД

стремат за почит на правата, достоинството, потребите и желбите на секој поединец и нивното семејство.

1.3. Клучните начела на Конвенцијата на ОН

Додека Конвенцијата на ОН елаборира голем број на прашања кои се однесуваат на различни области од животот, некои концепти ја поткрепуваат нејзината логика и затоа се клучни во интерпретирање на текстот бидејќи тие ја поставуваат основата за градење на општество ослободено од стигма, а со тоа и дискриминација. Во тој поглед, Конвенцијата на ОН треба да се чита и да се разбере како целосен документ бидејќи правата и обврските содржани во неа се меѓусебно поврзани и даваат преглед во правилната имплементација на сите членови.

Водечките начела на Конвенцијата на ОН – според член 3 се:

- а) Почитување за вроденото достоинство, индивидуалната **автономија** вклучувајќи ја слободата за носење сопствени избори, и самостојноста на лицата.
- б) **Не-дискриминација**. Тука се вклучува правото на **разумно прилагодување** кое бара државите да обезбедат прилагодувања на средината за да се уживаат и практикуваат правата на еднаква основа со другите.
- в) Целосно и ефективно **учество и инклузија** во општеството. Овие концепти се поврзани со потребата за општеството да се акомодира и прилагоди на потребите и желбите на лицата без рестрикции и ограничувања од било каков вид.
- г) **Еднаквост** на можностите.
- д) **Пристапност**, треба да се разбере како нешто над само отстранување на архитектонските бариери туку и вклучување на пристап до комуникации во повеќе формати (на пр., Брајово писмо, лесно читливи верзии, знаковен јазик, итн) како и до човечка поддршка.
- ѓ) **Рамноправност меѓу мажите и жените**.
- е) Почит за развојните способности на децата со попреченост и почит за **правото на децата** со попреченост за зачувување на својот идентитет.

Сите концепти треба широко да се разберат за да се овозможи лицата со попреченост да уживаат во рамноправниот третман со нивните врсници кои немаат попреченост, надминувајќи ги бариерите кои потекнуваат од нивната попреченост.

Гореспоменатите концепти подеднакво се однесуваат и на лицата и на социјалните сервисни служби кои во голема мера се пред предизвик бидејќи треба да се (ре) структурираат на начин кој е во согласност со начелата на Конвенцијата на ОН. Исто како и општеството, повеќето сервисни служби биле организирани за да овозможат поддршка и грижа според пристапот заснован на медицинскиот пристап, кој ја ограничи слободата на избор и одговорности за корисниците и имаше заштитнички пристап – наместо став ориентиран кон зајакнување и оспособување кој е промовиран со Конвенцијата на ОН – што, со најдобрите

можни намери, резултираше во исклучување на лицата со попреченост од останатите во општеството.

Општеството мора да ги (ре)организира сервисните служби за составниот дел од населението, да ги прилагоди постоечките структури, да креира нови и да ги стави во функција вистинските механизми за поддршка за сите. Тоа бара голем напор како на финансиско ниво, така и во однос на човекови ресурси (на пример, повторна обука на персоналот според начелата на Конвенцијата на ОН, итн.) но потребно е да се признае дека дел од воспоставените сервисни служби не се прифатливи согласно стандардите поставени во Конвенцијата.

2. Моменталната состојба и начините за придвижување нанапред

Промената на парадигмата става предизвик пред општеството како целина бидејќи правата треба да се разберат согласно новите интерпретации. Тоа значи од една страна дека свесноста треба да се подигне со цел коректно да се разберат начелата позади секој член, а од друга страна државите треба да се усогласат со овие права, правилно имплементирајќи ја Конвенцијата на ОН. Тоа ги опфаќа следните чекори:

- Усогласување на целото законодавство според обврските на Конвенцијата на ОН
- Воспоставување на соодветни шеми за поддршка и сервисни служби и реадаптирање на веќе постојните согласно со меѓународните стандарди поставени во Конвенцијата на ОН.
- Подигнување на свеста во општеството за правата на лицата со попреченост со цел да се промовира нивното целосно учество.

Во некои случаи, различните интерпретации на ист член може да создадат општо недоразбирање на начелото и неговата имплементација. Токму затоа, Комитетот за правата на лица со попреченост овозможува детални насоки за правата и обврските преку општи коментари. Овие коментари покриваат широк опсег на теми: од сеопфатна интерпретација на суштинските одредби до општа супервизија за информациите кои треба да се поднесат во извештаите од државите поврзани со специфични членови од договорите; од врските со други членови од Конвенцијата до имплементација на национално ниво. Комитетот за правата на лица со попреченост публикуваше општи коментари за членот 12 кој се однесува на „Еднакво признавање пред законот“ и за членот 9 кој се однесува на „Пристапност“. Може да ги најдете сите детали од овие коментари во делот на Библиографијата од овој модул.

Справувањето со транзицијата кон социјален модел на попреченост содржи многу предизвици. Потребно е внимателно планирање за да се избегнат ненамерни штетни последици и да се обезбеди дека исходите се целосно во согласност со Конвенцијата. Пристапите ориентиран кон лицето кои ги задоволуваат специфичните потреби на лицата со попреченост треба да се креирани и имплементирани на начин кој промовира

Активности на РЦПЛИП - ПОРАКА во рамки на членството во ЕАСПД

учество и инклузија и не ги лишува од избор и контрола врз нивниот живот.

3. Европски правен контекст

Европската унија ја ратификуваше Конвенцијата на ОН во 2010 година и стана потписничка на Конвенцијата. Со тоа, ЕУ се обврза да се усогласи со обврските од Конвенцијата на ОН и барањата во областите кои паѓаат под надлежност на законодавството на ЕУ. Како „регионална организација за интеграција“, надлежностите на ЕУ во однос на имплементацијата на Конвенцијата на ОН се ограничени од законска гледа точка. Сепак, во области кои се однесуваат на подигнување на свеста ЕУ може да делува како многу значаен пример за воспоставување на стандарди на европско и на национално ниво.

Главниот инструмент на Европската унија за имплементација на Конвенцијата на ОН на европско ниво е Европската стратегија за попреченост 2010 – 2020 (ЕДС). ЕДС е наменета како главна стратегија со цел ЕУ да ги вклучи прашањата од областа на попреченоста во сите европски политики.

Нејзините цели се изведуваат преку акции во осум приоритетни области:

1. Пристапност: добрата и сервисните служби да бидат пристапни за лицата со попреченост и да се промовира пазар на асистивни помагала.
2. Учество: да се осигура дека лицата со попреченост ги уживаат сите бенефити од ЕУ државјанството; отстранување на бариерите за еднакво учество во јавниот живот и рекреативни активности; промовирање на одредбата за квалитетни сервисни служби во местото на живеење.
3. Еднаквост: борба против дискриминацијата заснована на попреченост и промовирање на еднакви можности.
4. Вработување: значително подигнување на стапката на лица со попреченост кои работат на отворениот пазар на трудот. Тие претставуваат една шестина од вкупното работоспособно население на ЕУ, но стапката за нивната вработеност е споредбено ниска.
5. Образование и обука: промовирање на инклузивно образование и доживотно учење за студенти и ученици со попреченост. Еднаков пристап до квалитетно образование и доживотно учење им овозможува на лицата со попреченост целосно да учествуваат во општеството и да го подобрат квалитетот на живеење. Европската комисија започна неколку образовни иницијативи за лицата со попреченост. Тие ја опфаќаат Европската агенција за развој на посебното образование како и специфична студиска група за попреченост и доживотно учење.
6. Социјална заштита: промовирање на пристопни услови за живот, борба против сиромаштија и социјално исклучување.
7. Здравство: промовирање на еднаков пристап до здравствени услуги и поврзани објекти.
8. Надворешна акција: промовирање на правата на лицата со попреченост во програмите за проширување на ЕУ и меѓународните програми за развој.

Покрај тоа, Европската унија ги промовира човековите права преку децентрализираните агенции кои се воспоставени за да дадат експертски совети за институциите на ЕУ и за државите членки на широк опсег од прашања:

- Агенција за основни права на Европската унија (FRA) помага во обезбедување дека основните права на лицата кои живеат во ЕУ се заштитени.
- Агенцијата за посебни потреби и инклузивно образование на Европската унија чија цел е да им помага на државите членки да ги унапредат нивните образовни политики и практики.
- CEDEFOP, Европски центар за развој на стручна обука, кој го поддржува развојот политиките на Европското стручно образование и обука (VET) и придонесува за нивна имплементација.

Европската комисија исто така, ја поддржува имплементацијата на Конвенцијата на ОН преку 2 инструменти:

- Академска мрежа на европски експерти за попреченост (ANED) која и овозможува на Комисијата анализа на националните политики, податоци и моментална состојба во однос на имплементацијата на Конвенцијата на ОН. ANED воедно раководи и со онлајн алатката DOTCOM која овозможува преглед на клучните инструменти во државите членки и ЕУ потребни за имплементација на Конвенцијата на ОН. Креирањето на алатката беше една од активностите предвидени во Листата на Акции (2010-2015) која е дел од Европската стратегија за попреченост.
- Групата за попреченост на високо ниво која беше воспоставена за следење на најновите политики и приоритети на Владите што се однесуваат на лица со попреченост, да се извлечат информации и искуства, и да се советува Комисијата за методите за известување во иднина за ситуацијата во однос на попреченоста во ЕУ.

Во Европа две други тела ги промовираат и заштитуваат човековите права за Европските граѓани: Советот на Европа и Европскиот Суд за човекови права, кои се со седиште во Стразбур:

- Советот на Европа е регионална интервладина организација која ги промовира човековите права, демократијата и владение на правото во 47-те држави членки. Советот на Европа функционира одделно од 28-те членки на Европската унија, и за разлика од ЕУ, не може да носи обврзувачки закони. Советот на Европа ќе започне со нов Акционен план за промоција на правата на лицата со попреченост во 2016 година.
- Европскиот Суд за човекови права е наднационален или меѓународен суд основан со Европската конвенција за човекови права. Тој разгледува апликации во кои се наведува дека договорната држава прекршила една или повеќе одредби од човековите права во однос на граѓанските и политичките права поставени во Конвенцијата и нејзините протоколи.

Учество на РЦПЛИП - ПОРАКА во меѓународни проекти

Активности во рамките на проектот “Рана инклузија преку взаемно учење”

РЦПЛИП - ПОРАКА продолжува со учеството како партнер организација во конзорциум со 10 партнери во Европскиот проект насловен како „Рана инклузија преку взаемно учење“, кој е поддржан од Австриската агенција за меѓународна соработка, а се реализира во рамките на Еразмус+ програмата. Проектот се фокусира на зголемено знаење и споделени методи за работа со деца од предучилишна возраст кои имаат попреченост или се во ризик да стекнат попреченост. Проектот има за цел да пренесе информации, конкретни методологии и процена на компетенции.

Во изминатиот период, РЦПЛИП – ПОРАКА беше во директна комуникација со конзорциумот на партнерски организации, предводен од австриската организација Sinn-Evaluation. Во рамките на проектот, продолжија редовните активности, согласно проектниот распоред. Тимот на РЦПЛИП – ПОРАКА работеше на унапредувањето на алатките кои се овозможени со овој проект. Поточно се работеше за унапредување на алатката “Пазар на инклузивни методи” што претставува самоорганизирана методолошка онлајн размена на искуства. Активностите се однесуваат на адаптација на онлајн платформата за размена на искуства меѓу професионалците и се

поставуваа позитивни искуства и практики од работата со лица со интелектуална попреченост. РЦПЛИП – ПОРАКА работеше на превод и адаптација на инклузивните методи кои се поставени на онлајн платформата www.early-inclusion.eu.

Исто така, РЦПЛИП – ПОРАКА започна со подготовка на два информативни настани во кој ќе бидат вклучени по 20 воспитувачки од градинки на територија на општините Центар и Карпош.

Обуки на тема “Професионална рехабилитација на лица со инвалидност - од теорија до пракса”

Во периодот февруари - март 2017 година, проектниот тим одржа обуки “Професионална рехабилитација на лица со инвалидитет - од теорија до пракса. Обуката е дел од активностите на проектот “Промовирање на услуги за социјална инклузија” Активност 1.8 (Компонента 1: Промовирање на професионална рехабилитација и вработување на лица со инвалидност, под-компонента 2 : Имплементирање на систем на професионална рехабилитација) финансиран од Европска унија - ИПА фондови.

Главната цел е да се зајакнат капацитетите, вештините, компетенции и знаење на професионалците кои се одговорни за поддршка на професионалната рехабилитација и социјална инклузија на лица со инвалидност. Целта на оваа програма за обука е да се обезбеди на професионалниот персонал кој има вештини и мотивација да ги помага рехабилитационите потреби на лица со инвалидност преку професионална рехабилитација и поддржано вработување.

Програмата за обука е креирана за да го надгради знаењето, вештините и мотивацијата на квалификуваниот персонал при обезбедување на услуги за професионална рехабилитација, соодветно за тие со искуство во областа на професионална рехабилитација а се заинтересирани да го подобрат квалитетот на работата, но и за професионалците кои никогаш не

работеле во областа на професионална рехабилитација, но се заинтересирани да ја развијат своја експертиза во оваа област. Програмата за обука е поделена во 6 области, составени од по неколку модули, а беше спроведена во периодот февруари – март 2017 година, во 8 циклуси на обука (секој циклус во време траење од 2 работни дена - 16 часови) и се опфатени околу 200 учесници во селектираните региони. Во спроведувањето на обуките беше вклучена д-р Василка Димоска, програмски менаџер на РЦПЛИП - ПОРАКА, а во дел од нив учествуваа претставници на локалните организации на РЦПЛИП - ПОРАКА.

Активности на сервисните служби и локалните организации на РЦПЛИП - ПОРАКА

Активности на ЦПЛИП - ПОРАКА Радовиш

Во месец јануари корисниците на дневниот центар – ПОРАКА Радовиш беа изненадени од приватната донација на г-дин Тони Николовски и неговото семејство која се состоеше од работни и канцелариски материјали. Ова е прва донација од ваков вид која ја добива дневниот центар од граѓанин на општина Радовиш и претставува навистина прекрасен гест кој ќе послужи за извршување на работните активности насочени кон едукација и работна окупација со корисниците. ЦПЛИП – ПОРАКА Радовиш изразува голема благодарност до семејството Николовски со надеж дека нивниот пример ќе го следат и други граѓани на општина Радовиш и ќе станат поддржувачи на активностите на дневниот центар.

Прославувањето на роденденот на директорот на рудникот „Бучим“ Николајчо Николов заедно со корисниците на дневниот центар – ПОРАКА Радовиш е традиција која се продолжи и оваа година. Тој им ја исполни желбата заедно да заиграат народно оро во знак на неговиот роденден и ги почести со роденденска торта и парични средства за секој корисник посебно. Во знак на благодарност, корисниците му подарија слика со неговиот портрет кој го наслика волонтерот – уметник во Дневниот центар. Директорот на рудникот Бучим ја потенцираше неговата желба секој да има можност да им помогне на корисниците на дневниот центар и со мали нешта да им посвети внимание.

Во дневниот центар – ПОРАКА Радовиш се одржа ликовна работилница со уметникот Максим Димитров од Скопје. Тој воспостави многу добра соработка со сите корисници кои му ја кажуваа својата желба за што да им нацрта, водени од претходните импресии кои ги имаа запознавајќи ги со неговите уметнички дела на ликовната изложба поставена во Центарот за култура во Радовиш. Желбата им беше да се нацрта лав во голем формат со темперни бои кој ќе биде декорација во работниот простор. Сите со внимание го следеа создавањето на ова уметничко делов и учеа како со бои и четка може да се ужива во уметноста и да се има добро расположение.

Активности на ЦПЛИП - ПОРАКА Прилеп

Центарот за поддршка на лица со интелектуална попреченост – ПОРАКА Прилеп на 22 јануари 2017 година, го одбележа вториот роденден на социјалниот клуб, на кој што присуствуваа сите корисници, родителите, волонтерите, дефектолози од посебното училиште „Климент Охридски“ од Прилеп и останати гости. На настанот прво се обрати претседателот на ЦПЛИП – ПОРАКА Прилеп, Раде Аљакоски, кој говореше за значењето на оваа сервисна служба, а потоа и дефектологот/волонтер, Александра Димеска, која што ја искажа значајноста овој клуб да премине во Дневен центар за лица со интелектуална попреченост.

Корисниците од социјалниот клуб на ЦПЛИП – ПОРАКА Прилеп зедаа учество на чинот земање заклетва на извидниците од извидничкото друштво од Прилеп. Настанот се одвиваше на Марковите Кули на познатото место „Кај слонот“ до каде што корисниците на социјалниот клуб се искачија пешки и внимателно го следеа секој чекор на извидниците. Потоа сите заедно се вратија во клубот каде што имаа заедничка работилница и го изработија логото на ПОРАКА и логото на извидничкото друштво.

По повод празникот Прочка, како и секоја година, корисниците на социјалниот клуб на ЦПЛИП – ПОРАКА Прилеп учествуваа на карневалот во Прилеп организиран од страна на локалната самоуправа. Се претставија со прекрасна маска – Македонско стадо, а за возврат зедаа диплома за нивното учество на карневалот. Маските ги

изработија корисниците, заедно со волонтерите и родителите.

Како и во изминатите години, така и оваа, корисниците на социјалниот клуб засадија зумбули кои се планира да се изложат за продажба по повод денот на жената. Во текот на активноста корисниците ги усовршуваа вештините за засадување на цвеќињата и нивно одгледување.

По повод празникот на жената 8-ми март во социјалниот клуб се реализираше работилница со учениците од медицинското училиште „Ѓорче Петров“ од Прилеп. Изработија перничкиња, потоа рамки за слики, ги украсуваа веќе насадените зумбули. Наредниот ден изработките беа изложени за продажба, а сите собрани средства се наменети за потребите во клубот.

Активности на сервисните служби и локалните организации на РЦПЛИП - ПОРАКА

15 Аматерски хуманитарен велеслалом во Маврово

На иницијатива и во соработка со Ски центарот - Маврово, РЦПЛИП – ПОРАКА е определена како организација – корисник на средствата кои се собрани на 15 Аматерски хуманитарен велеслалом, кој требаше да се одржи во периодот 3 – 5 февруари 2017 година во Маврово.

Поради дождот и силните ветрови, за прв пат во 15 години не се одржа скијачкиот натпревар во Маврово. Сепак, собраните средства за котизација од корпоративни екипи, како и од дополнителната аукција на предмети донесени од учесниците на тематската забава „WORLD MARKET“ се донирани на РЦПЛИП – ПОРАКА. Вкупната вредност на донацијата се уште не е утврдена.

Средствата ќе бидат строго наменети за реализација на спортско – рекреативни активности за лицата со интелектуална попреченост – членови на РЦПЛИП – ПОРАКА.

Активности на ЦПЛИП - ПОРАКА Скопје

Соработката со Факултетот за ликовна уметност, поконкретно со отсеко за графика и вајарство, продолжува успешно да се реализира и оваа година. На 09.03.2017 година група корисници од дневните центри присуствуваа на отварањето на Осмото студентско интернационално арт биенале. Корисниците имаа ретка можност да видат 50 дела изработени на хартија (цртежи и графики) од седум балкански земји, но и од Венецуела. Исто така, во соработка со отсеко за вајарство, корисници од двата дневни центри на 22.03.2017 година во просториите на факултетот заедно со студентите изработуваа првоаприлски маски преку техниката каширање.

Во рамките на проектот за промоција на хумани вредности, учениците од Гимназијата НОВА и членови на подмладокот на Црвениот крст на Град Скопје реализираа заеднички активности со корисниците на дневните центри - ПОРАКА Скопје. Во просториите на дневниот центар во Аеродром на 10.03.2017 година беше реализирана креативна работилница за сликање со помош на дланки и прсти. Во просториите на Гимназијата НОВА на 17.03.2017 година беше реализирана уште една работилница со корисниците од дневните центри - ПОРАКА Скопје на која беа изработени првоаприлски

маски. Изработки со велигденски мотиви се темата за работилницата која ќе се одржи на 07.04.2017 година. Во рамките на овој проект на 12.04.2017 година во Денсинг Салата при МКЦ ќе се одржи хуманитарен концерт. Концертот го организираат група на ученици од Меѓународното училиште НОВА за помош на ЦПЛИП - ПОРАКА Скопје. На концертот насловен "TEENAGE RIOT", учество ќе земат повеќе познати македонски брендови: АРЕА; ПМГ Колектив; MILLKO; FUNK SHUI; KHARA; LINKON LETTER. На концертот предвидено е група корисници да настапат заедно со групата FUNK SHUI.

Позитивните искуства од изведбата на театарската претстава Малиот Принц и мултимедијалниот проект реализиран минатата година во кој главни актери беа лицата со интелектуална попреченост - корисници на дневните центри - ПОРАКА Скопје се причината поради која и оваа година продолжува соработката со Театар Пи. Во месеците март и април, секој вторник и четврток во просториите на дневниот центар - ПОРАКА Скопје во населбата Капиштец група на корисници на услугите на дневните центри, водени од актерите Златко и Македонка, неуморно се подготвуваат за новиот мултимедијален проект кој го реализира Театар Пи.

Активности на сервисните служби и локалните организации на ЦПЛИП - ПОРАКА

Активности на ЦПЛИП - ПОРАКА Битола

Во изминатиот период во социјалниот клуб на ЦПЛИП – ПОРАКА Битола редовно се спроведуваа предвидените активности согласно програмата за работа. На почетокот од 2017 година се одржаа работилници за одбележување на Божиќ, а корисниците ги споделија домашните обичаи за прославување на овој празник.

На Василица, пак, се вртеше мазник во паричка и повторно се разговараше за домашните обичаи. На почетокот од месец февруари се реализираа активности за одбележување на Св.Трифун и Св.Валентин. Корисниците на социјалниот клуб самостојно подготвуваа рачни изработки кои потоа ги подаруваа на своите најмили.

На крајот на февруари се реализираше работилница за изработка на мартинки и честитки за Марта. А потоа се реализираше и работилница за изработка на честитки и рачни изработки за 8 Март, Денот на жената.

ЦПЛИП – ПОРАКА Битола го одбележа и Светскиот ден на Даунов синдром преку организирана дебата со членовите на организацијата каде се разменија различните искуства и се даваат предлози за понатамошни акции и активности на локално ниво.

Активности на ЦПЛИП - ПОРАКА Струмица

По повод празниците Св.Трифун и Св.Валентин, членовите на ЦПЛИП - ПОРАКА Струмица подготвија мини-кампања под мотото „Љубовта победува се!“ заедно со ученици од ООУ „Видое Подгорец“ – Струмица и волонтери во Младинскиот Клуб при Општинската организација на Црвен Крст во Струмица. Децата и младинците се дружеа заедно, посетуваа различни кафулиња и делеа балони на гостите на кои имаше испишано пораки за љубовта, а ги запознаваа гостите во локалитите со целите и активностите на организацијата. Исто така, во духот на празникот на лозарите Св. Трифун, членовите на ЦПЛИП – ПОРАКА Струмица и учениците од ООУ „Видое Подгорец“, Струмица ја посетија винарската визба „Струмичко поле“. Присутните ги посетија лозовите насади и беа запознаени со основните начини на одгледување на виновата лоза, како и со процесот на добивање вино.

Во пресрет на Струмичкиот карневал, во социјалниот клуб на ЦПЛИП – ПОРАКА Струмица се подготвуваа интересни и живописни цртежи и карневалски маски со кои членовите ќе учествуваат на карневалот. Преку изработката на карневалските маски и цртежите, лицата со интелектуална попреченост се запознаа и со значењето на Струмичкиот карневал.

Членовите на ЦПЛИП - ПОРАКА Струмица заедно со членките на организацијата Етно Вешта жена од Струмица, организираа заеднички тримерски ручек кој се одржа во просториите на ЦПЛИП – ПОРАКА Струмица. Преку тримерската посна трпеза, членовите на ЦПЛИП – ПОРАКА Струмица се запознаа со значењето на овој празник и учествуваа во одбележувањето на празникот Тримери. На настанот беа претставени и изработените карневалски маски од децата со интелектуална попреченост.

Членовите на ЦПЛИП – ПОРАКА Струмица на почетокот на месец март изработуваа честитки и творби со тематика од 8 Март, Ден на жената. Преку изработката на честитките и творбите, членовите се запознаа и со

значењето на овој ден, а по повод празникот, во Клубот беше организирана и средба на која членовите на Клубот на своите мајки им подарија честитка и ракотворба.

ЦПЛИП - ПОРАКА Струмица, заедно со Дневниот центар за деца со посебни потреби - Струмица, по повод меѓународниот ден на лица со Даунов синдром, се приклучи на кампањата „Ајде да будиме и мрдаме со прст за лицата со Даунов синдром“, во организација на Здружението за помош и поддршка на лица родени со Даунов синдром ВЕРА Струмица..

Наша Страница

Активности на социјалниот клуб за лица со интелектуална попреченост во Штип

Социјалниот клуб на ЦПЛИП – ПОРАКА Штип во изминатиот период редовно ја реализираше предвидената програма за работа. Во месец јануари се реализираа работилници за изработки на разновидни цвеќиња од хартија и друг материјал. Корисниците стекнуваа вештини за изработка на украсни таписерии и разновидни фигури од претопени мрсни бои. Исто така, се реализираше и работилница за изработка на украсни слики.

Во текот на јануари се организираа и спроведоа средби со родители на лица со интелектуална попреченост со цел да се споделат секојдневните проблеми и да се изнајде решение за нив. На 30.01.2017 година, корисниците на социјалниот клуб присуствуваа на книжевно-музички перформанс „Тоше има само датум на раѓање и Гоце Делчев – великанот роден за да не учи и води”

Дел од работилниците во февруари беа наменети за изработки по повод празниците Св. Трифун и Св. Валентин, како и честитки за 8 март, Денот на жената. Корисниците на Социјалниот клуб ја проследија и претставата „Ни на небо, ни на земја” во Градскиот Народен Театар, а се реализираше и заедничка работилница со здружението на пензионери во Штип со кои пренесуваа цртежи на земјена ваза.

